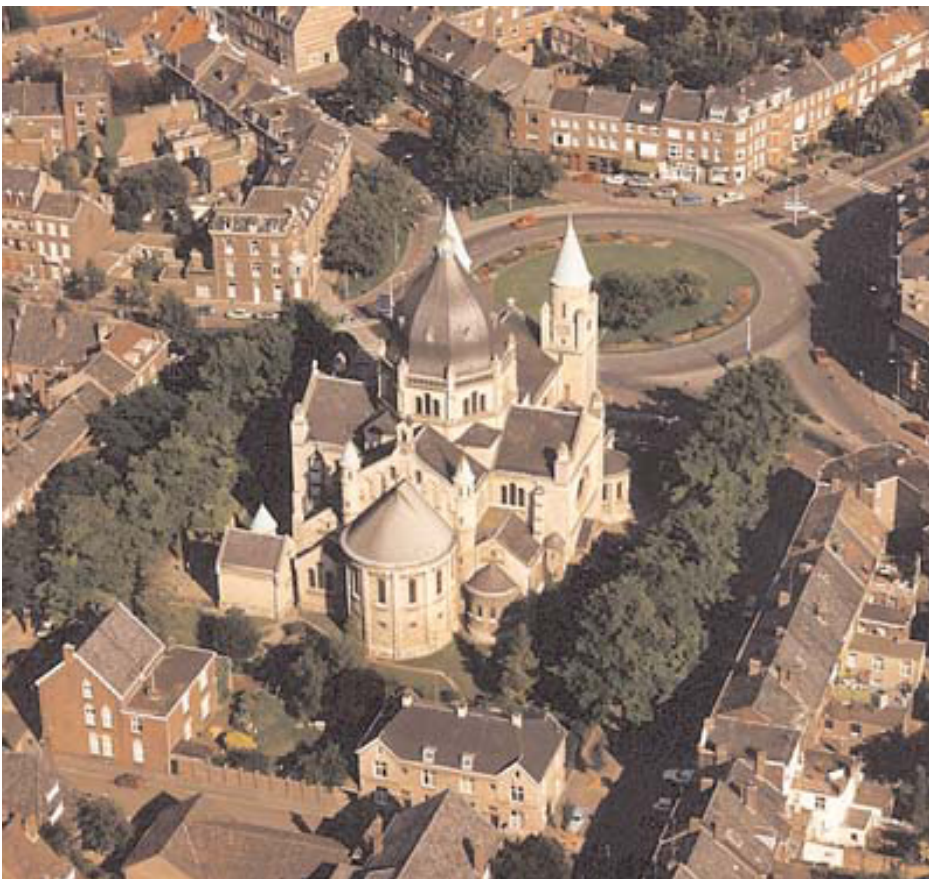

Van Hazeu naar Dekker

Wethoudersesafette > Tekst en beeld: Wim Hazeu

In de vorige bijdrage maakte Steven Adriaansen, wethouder van Roosendaal, zich sterk voor het behoud van monumentale kerkgebouwen. Hij wijst op het succes dat in Maastricht is geboekt met het Kruisherenhotel en Boekhandel Selexyz Dominicanen. Is die succesformule ook toepasbaar als reddingsplan voor de Lambertuskerk? Wim Hazeu uit Maastricht heeft zich al vele jaren ingezet om dit rijksmonument een nieuwe bestemming te geven en daarmee van de ondergang te redden. Op dit moment worden in Maastricht ook plannen gemaakt voor de herintroductie van de stadstram in de binnenstad.

De St. Lambertuskerk vormt een markante stedenbouwkundige blikvanger op het scharnierpunt van de singel rond de westzijde van de stad (luchtfoto 2008)

Onlangs verscheen de rapportage *De Oude Kaart van Nederland* waarmee Fons Asselbergs een somber beeld schetst van de leegstand die we de komende jaren in de Nederlandse kerkprovincies kunnen verwachten. Alleen al in Limburg wordt geschat dat de komende decennia slechts één op de vier kerken zijn oorspronkelijke functie zal behouden. Ook in Maastricht zullen veel kerkgebouwen in die periode een andere functie moeten krijgen, want anders zal de slopershamer onverbiddeijk toeslaan. De gemeente Maastricht telt nog ruim 60 kerkgebouwen en daarvan heeft slechts de helft nog de oorspronkelijke functie behouden. De gemeente verwacht dat de komende tien jaar door herschikking van parochiegrenzen nog eens tien kerken aan de eredienst worden onttrokken en daaronder zijn ook monumentale gebouwen. De gemeente streeft in de meeste gevallen naar behoud van het kerkgebouw, vanwege de wijk- en gemeenschapsfunctie en omdat de kerk in de wijk een belangrijke identiteitsbepalende factor is. Voor de komende decennia zal de gemeente een voortrekkersrol moeten vervullen om de erfenis van de bijzondere kerkgebouwen in goede banen te leiden. Het bisdom is helaas vaker voorstander van verkoop aan een ontwikkelaar, want dat is financieel aantrekkelijk en door de sloop van de kerk wordt een negatieve herbestemming onmogelijk gemaakt. Een herbestemming als wijkgebouw, expositieruimte of bibliotheek wordt wel getolereerd, maar aan een nieuwe functie als sporthal, winkelcentrum, casino of moskee zal het bisdom geen enkele medewerking verlenen.

Eén van de meest bijzondere kerken buiten het stadscentrum is de Lambertuskerk. De nieuwe kerk werd in 1916 boven op de geslechte vestingwerken gebouwd, direct grenzend aan de nieuwe singelboulevard. Het ontwerp is van de Bossche

Animatietekening van het toekomstige interieur van de Lambertuskerk met kantoorfunctie van de woningstichting Servatius (tekening 2006 architectenbureau Boosten Rats).

architect Jan van Groenendael, die in dit werk de barokke plattegrond van de St. Pieter in Rome combineerde met de Romaans-Byzantijnse vormgeving van de Parijse Sacré-Coeur, die twee jaar eerder was voltooid. Helaas heeft de instabiele ondergrond van het voormalige vestingterrein indirect ook het verval van de kerk veroorzaakt en voor de stabilisatie van de kerk is nu een extra inspanning vereist. De gemeente heeft al twee ton uitgegeven voor noodherstel aan de kerk, zodat wind en water geen directe bedreiging meer vormen en ook is er een nieuwe bestemming voor de kerk gevonden. De gemeente heeft vijf jaar geleden voor

De sneltram is niet meer het nostalgische vervoermiddel van vroeger. De huidige sneltram kun je beter vergelijken met een trein, met verhoogde perrons. Er worden waarschijnlijk ook historische panden in de binnenstad gesloopt.

de herbestemming van de Lambertuskerk een expertmeeting georganiseerd teneinde zoveel mogelijk belangstellenden in de gelegenheid te stellen een realiseerbaar voorstel te doen. Twee van de meest spraakmakende ontwerpen zijn verder uitgewerkt: deze plannen hadden betrekking op een inbouwkantoor van de Woningstichting Servatius

(Architectenbureau Boosten Rats) en op een overdekte begraafplaats (Architectenbureau Hamers-Voorvelt/Nijssen). De gemeenteraad heeft zich uitgesproken voor het plan van de Woningstichting Servatius en voor de realisatie bovendien 1,6 miljoen euro gereserveerd. De totale restauratiekosten van de Maastrichtse Sacré Cœur zijn geraamd op 12 miljoen euro en de subsidiabele kosten zijn begroot op 9,5 miljoen euro. Helaas is de financiering van het restauratieproject nog niet rond. De hoop is nog steeds gevestigd op een aanvullende rijks-subsidiering voor het wegwerken van restauratieachterstanden.

Niet alleen leegstand vormt een bedreiging van het monumentale erfgoed, maar op een hoger schaalniveau kunnen ook infrastructurele werken grote invloed hebben op de historische structuur en de belevingswaarde van de stad. Stedenbouwkundige ingrepen in een historische binnenstad zijn door de Groningse hoogleraar Ed Taverne wel vergeleken met het sleutelen aan een draaiende motor, een activiteit die niet zonder risico's is, want met een ondoordachte ingreep kan de hele motor vastlopen. Ook in de Maastrichtse binnenstad is in de loop der eeuwen heel wat gesleuteld, maar de stad heeft daarbij nooit haar identiteit verloor.

Ik zou van mijn Groningse collega Karin Dekker graag vernemen hoe men in Groningen de inpassing van de nieuwe trambaan in de binnenstad mogelijk maakt. Die trambaan zal straks ook over de Grote Markt rijden. Dat is voor de bereikbaarheid van het centrum een groot winstpunt, maar tegenwoordig is de sneltram niet meer het nostalgische vervoermiddel van vroeger, toen de tram nog stapvoets en met een rinkelbel door het centrum reed. De huidige sneltram kun je beter vergelijken met een trein, want er komen verhoogde perrons. De tram rijdt

straks in een betonnen bak en in de straten worden bovenleidingen gemonteerd. Er worden waarschijnlijk ook historische panden in de binnenstad gesloopt omdat de draaicirkel van de sneltram anders een te scherpe hoek gaat maken. Aan Karin Dekker wil ik vragen hoe men in Groningen het tracé van de tram heeft vastgesteld en hoe de voor- en nadelen van die binnenstadslijn tegen elkaar zijn afgewogen. Wordt er ook met de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschappen en Monumenten overleg gevoerd en hoe gaan burgers uit de binnenstad om met dit plan, dat zo'n ingrijpende invloed heeft op de ruimtelijke kwaliteit van de historische binnenstad?

Informatie

In deze rubriek vertelt telkens een wethouder over een concrete bouwopgave, een discussie over ruimtelijke kwaliteit, een prangend voorbeeld van verrommeling, een regionale aanpak of iets anders dat actueel is in de gemeente. Elk artikel eindigt met een concrete vraag aan een wethouder van een andere gemeente die in het volgende nummer van Architectuur Lokaal het stokje overneemt.

Gemeente Maastricht
www.maastricht.nl